

VASZARY JÁNOS (1867-1939)

Önarckép | Self-Portrait

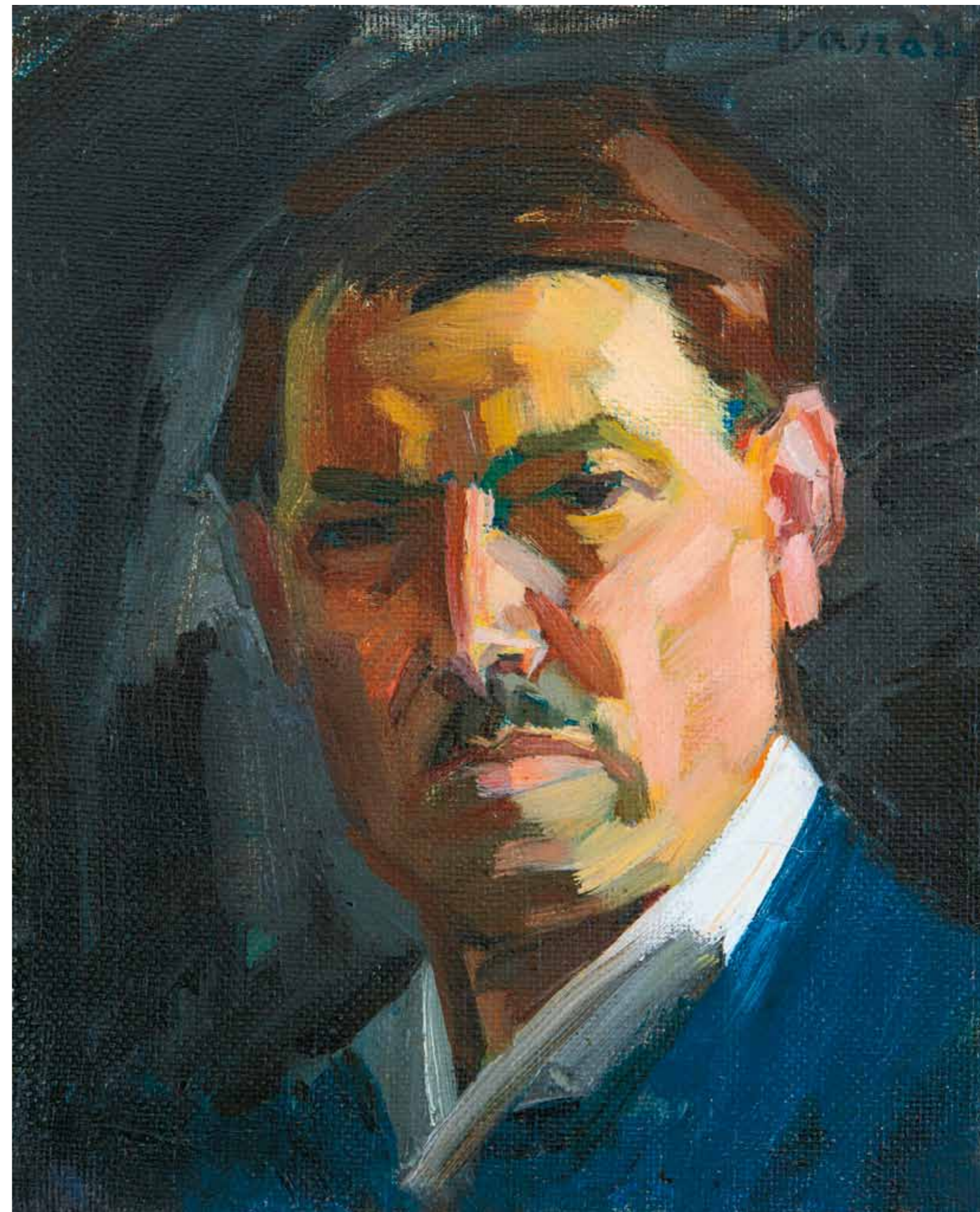
Olaj, vászon papírlémezen | Oil, canvas on paperboard, 40,5 x 32 cm
Jelezve jobbra fent | Signed above right: Vaszary

Kezdő ár | Starting price: 1 800 000 Ft / 5 000 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 4 000 000 Ft
Estimate: 8 333 – 11 111 EUR

Vaszary J.

1. Vaszary János katonaruhában, 1914-1918
Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria

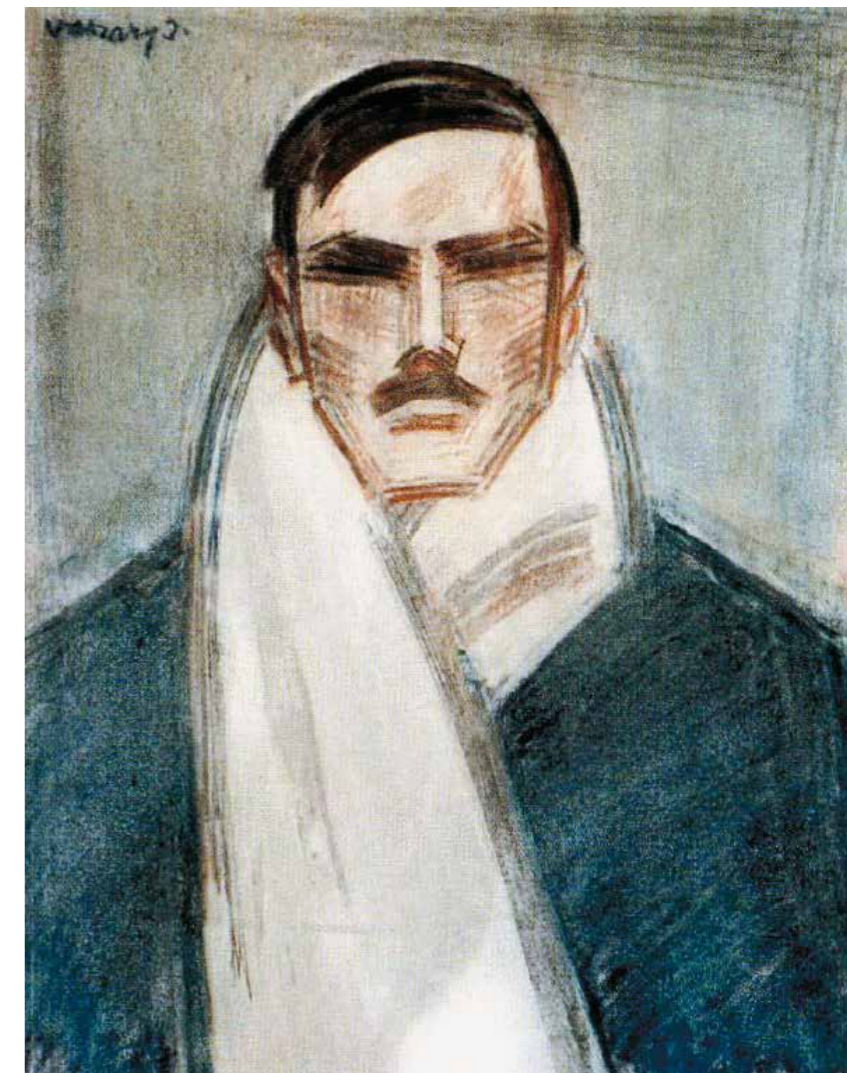
2. Székely Bertalan: *Önarckép*, 1860
Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria

3. Vaszary János: *Önarckép*, 1887
Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria

4. Vaszary János: *Önarckép*, 1931
Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria

5. Vaszary János: *Önarckép fehér sállal*, 1928 körül
Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria

Vaszary karakteres önarcképei azt a benyomást keltik a nézőben, mintha már sokat látott volna belőlük. Pedig, mint a magyar festők zöme, ő is ritkán festette saját magát, és akkor se nagyon pszichologizált. Inkább rátarti-dacos pillantással nézett keresztül kora társadalmi és művészeti konvencióin, járva a saját, senkivel össze nem téveszthető útját. Első, 1887-es *Önarcképe* még szigorú, inkább a saját szemébe néz, mint a nézőre, egyszerre kérdő-kutató és elszánt, parancsoló tekintettel. Tudatosan választott mintája tanára, Székely Bertalan negyedszázaddal korábbi önarcképe, annak beállítását, a bal váll

fölötti visszapillantást követi. De mekkora különbség van mégis a két arckép között! Székely magába fordul, tekintete messze réved, gondolataiba merül, Vaszary ezzel szemben éppen elindul. Bátran, határozottan, csak azért is. A beállítás több későbbi önarcképen is megtartotta, de nézése egyre kihívóbb lett, ellenállása, vagy inkább különállása hangsúlyosabb. Nem annyira saját személyét, mint inkább helyzetét reprezentálja. Kis méretű önarcképeket festett, ilyen az 1920 körül keletkezett *Fehér galléros önarckép*, vagy a nagyjából ugyanekkorra datálható, avantgárd

stíuselemeket feldolgozó *Önarckép*. Külön hely illeti meg az 1931-es kubista jellegű önarcképszobrot: formaszigora mintha a fiatakori önálló ábrázolás rendíthetlenségét fogalmazná újra. A most előkerült *Önarckép* némileg eltér a fentiekől. Keletkezésének évét (lehetséges időhatárait) két irányból lehet megközelíteni. Az egyik az arckifejezés, a reprezentáció tartalmi része: a kép mindenekelőtt rezignációt, befelé fordulást, elzárkózást, ugyanakkor határozott állásfoglalást fejez ki. Ez az ember számot vetett magával, és számot vetett a világgal. Látta, amit látott, és tudja, amit tud. Több magyar festőhöz

hasonlóan Vaszary haditudósítóként szolgált 1914 őszétől 1917 végéig. Ezalatt több frontot megjárt, rajzait közölték a lapok. Sajátos módon a rajzokban tekintettel volt a közönségre, inkább visszafogottan, fegyelmezett távolságtartással számol be a látottakról, megrendülését megtartotta naplójegyzeteinek. Fennmaradt egy katonaruhás fényképe is ebből az időszakból, ezen összeszorított szájjal, figyelő, koncentrált arckifejezéssel láthatjuk. Nagy valószínűséggel a jelen *Önarckép* is ezekben az években készült, a festő egyik rövid szabadsága, de még inkább hazatérése után, 1917-1918 körül.

A kép datálásának második lehetőségét a formai megoldások kínálják, mindenekelőtt a festés mód erős szerkezetessége. Egy kiválóan felépített ábrázolást látunk, ahol minden egyes ecsetvonásnak megvan a maga jól meghatározott térképző szerepe. Egy olyan alkotói momentumot rögzít a mű, amely megelőzte és megalapozta a háború után kibontakozó expresszionista korszakot. Abban a vastag festékréteg és a szándékosan túlhúzott ecsetnyomok elfedik a szerkezetet, pedig az ott van. Az *Önarckép* vékonyan felvitt felülete még mindent megmutat. Vaszary rendkívüli tehetségét bizonyítja,

hogy mindentől nem lett erőltetett vagy didaktikus a kép. Ellenkezőleg: tele van feszültséggel, dinamizmussal, ami persze ellentmond a festő rezignált tekintetének. És éppen így, ezzel a ketősséggel valósítja meg azt a jó önarcképtől elvárható feladatot, hogy egyszerre reprezentálja a festőt úgy is mint a kép tárgyát, és úgy is, mint alkotóját.

BOROS JUDIT